

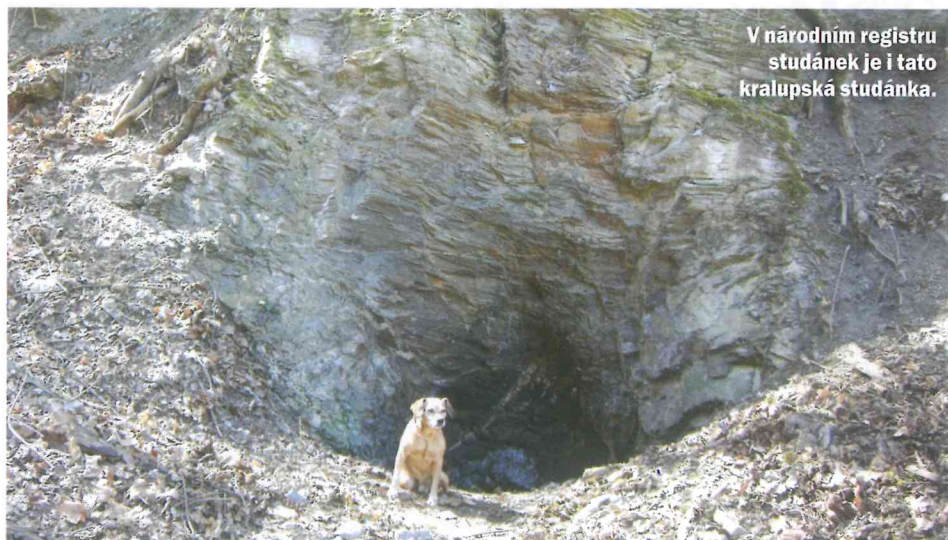
Znám jednu studánku, kam chodí laně pít

Základem života byla vždy voda. Tu dodávaly prameny, studánky a studny. Kralupy v polovině 19. století měly jen jednu studnu. Ta stála na kralupské návsi, tj. na dnešním Palackého náměstí. Neměla pumpu, ale rumpál, tím se voda ze studny vyťahovala pomocí zavěšeného okovu. V okolí Kralup však byla celá řada studánek. Dnes po nich zůstaly jen názvy ulic: „U Studánky“ v Mínicích nebo „Ke Studánce“ v Míkovcích.

Studánky byly vždy ozdobou přírody a byly po celá staletí udržovány. Bohužel dnes tomu tak již není a studánky pustnou, zanášejí se bahnem a na mnoha místech je již nic nepřipomíná. Proto vznikla kampaň „Zachraňme studánky“ a v jejím rámci pak „Národní registr pramenů a studánek“. Zadáme-li si na internetu pod tímto názvem do „výběru pramenů a studánek“ jméno našeho města, najdeme tam odkaz na tři studánky. Ta poslední zaregistrovaná letos pod číslem 12132 je označena jako „Křížovnická studánka“.

O této studánce v Podháji jsme ve Zpravodaji psali již dříve, ale teprve nyní je zapsána do národní registrace studánek. Připomeňme si znovu její minulost.

Studánku dali do skály vysekat kolem roku 1800 vlastníci kralupské obce, přilehlých polí a hájů, a to byl „Řád křížovníků s červenou hvězdou“. Odtud název studánky. Sloužila hlavně hajnému, kterému v téže době křížovníci postavili nedaleko odtud hájovnu. Po sto letech v roce 1900 dokončil stavitel Josef Pokorný blok řadových domů pod podhájským hájem a podle smlouvy musel pro obyvatele této nové Bořivojovy ulice za-

V národním registru studánek je i tato kralupská studánka.

FOTO: JOSEF TIRALA

jistit vodu. Vyřešil to tak, že využil výškový rozdíl mezi studánkou a Bořivojovou ulicí a zřídil zde gravitační vodovod. Zakopal do země dvoucoulovou rouru, kterou propojil studánku se dvorem posledního rohového domu č. p. 192, kam měli obyvatelé ulice volný přístup. Ocelová roura gravitačního vodovodu je v zemi dodnes a majitelé minohledaček by ji snadno objevili.

Před druhou světovou válkou v třicátých letech minulého století si Václav Košťál postavil dům přímo proti studánce. To již byly všude po městě včetně Bořivojovy ulice pumpy, ale do studánky to měl nejbližší. Stačilo přejít přes cestu. Aby mu do studánky nepadalo listí, připevnil ke skále prkennou stěnu s dvířky. To se mu vyplatilo při letectvém bombardování Kralup 22. března 1945. Ve studánce se během náletu ukryl a tím si zachránil život. Jedna z bomb dopadla těs-

ně vedle jeho domu, ale jemu se nic nestalo.

Po válce se postupně studánka zanášela a nakonec byla zasypaná. Teprve v roce 2010 ji skupina mladých členů „Klubu českých turistů“ vyčistila, ale po vodě již nebylo nejmenší stopy. V letošním roce se však stal zázrak. Studánka se naplnila vodou, která nezmysla ani v době největšího sucha, kdy vysychaly v celé zemi prameny, potoky i řeky. Brzy ráno se chodí do studánky napít srnky z blízkého lesa.

Studánka je jediným zdrojem vody pro zvířata volně žijící v přírodě. Kdysi studánka sloužila i kralupským poddaným, když kolem studánky procházeli hlubokým úvozem za robotními povinnostmi na panská pole u Turska. Studánku najdeme v horní části ulice „Na Horkách“ na pravé straně údolí.

JOSEF STUPKA,
HISTORIK A SPISOVATEL

KRALUPSKÝ ZPRAVODAJ
11/2018